

ĐỖ QUYÊN

Tổ quốc nhật ký

Trường ca

•

(Kính gửi Mẹ Tổ quốc & thân nhân, bạn hữu)

"Ai đi muôn dặm non sông

Để ai chứa chất sâu đong voi đầy"

(Ca dao)

•

"Chắc chi thiên hạ đời nay

Mà đem non nước làm rầy chiêm bao"

(Khuyết danh)

•

- Nhân vật chính: *Tổ quốc; Mẹ, Cha - Con; Người - Ta; Em - Anh*
- Không gian: *các tỉnh thành, khu vực ở Việt Nam, Canada, Đài Loan và nhiều khoảng không trung Thái Bình Dương*
- Thời gian: *nửa sau một mùa thu*

MỞ

Ngày trước cuối: 17 tháng 10 năm... - White Rock

Có bông hồng Em trồng cuối vụ

màu sớt

soi suốt

mưa gió thu tạt

tuyết đông tới

Năm mươi tư đêm ngày

Đất nước đầy vơi

Nở các trang báo

những lời nói vô ngôn, những dòng thơ ba mắt

những người mới chết lữ quét ngang giường nước

một người vừa được chào đời vương tròn bảy ký lô gam

Mẹ không dành cho Anh hai Đất nước

Cha không dạy Anh cần hai Tổ quốc

Yêu Em

Yêu Người -

điều Anh được từ Cha Mẹ nhiều hơn

Yêu Em đến độ trắng tròn

yêu sang trời đất đầu ghềnh cuối khe

Yêu Người lặn cả xuân hè

yêu qua thiên địa lời nghe giọng bình

Yêu Em mãi

Mãi yêu Người

Sông bấy nhiêu nước máu đời bấy nhiêu

Yêu Em mãi

Mãi yêu Người

Một câu Tổ quốc một lời thiên thâu

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

THÂN

Ngày thứ nhất: 26 tháng 8 năm... - Sân bay Richmond

Quá bận chuyển đi thật tình
chẳng lúc nào Anh ngồi xuống
cắt móng chân

Em có nghe
Những chiếc tất đang cảm rằm ghen tị
với trời xanh Richmond không bị
mười ngón tay Anh móng nhọn tấn công

Em thấy
Bạn thì bận dư dả thời gian Anh
tự cắt móng tay để chịu
thiếu Mẹ thêm một lần
trước ngày về chào lạ
Thêm một lần
Thấu chẳng Em?

Tạ Cha

Ta sẽ về với những gì?

Đâu thể móng tay chân cùng một lô xích xông tất vớ
từ một xứ sở

chuyện gì cũng có thể việc gì cũng tất nhiên ai cũng là ai không vật nào sở hữu
vật nào

Truyện cực ngắn dưới đây một phần chuẩn bị

của Anh (tính gửi damau.info mục chuyên đề số tới)

... Một khi trời thăm bị mặt đất nhìn lên bằng các lá vàng rụng ngày mai, thăm cỏ xanh sẽ bảo "Đừng!" Không với đất trời. Chỉ có thể với nghĩa-trang-vàng rộng rục chiều hôm. Đấy, lời của cỏ...

Với nhau ở trên cao tưởng bàn thảo dễ dàng

đâu biết nhiều phiền bao điều đất trời cỏ tươi lá úa

Mẹ Cha vẫn biết

và cả Người cũng biết

nhiều khi

Nào Ta hãy nghe Người

bật mí những gì

lặng im nơi mặt đất.

Ngày thứ nhì: 27 tháng 8 năm... - Bầu trời Thái Bình Dương, Sân bay Đài Bắc

+ *Lời Người:*

Người là một đơn vị

ít nhất có một thành phần ngoài Ta

tựa tựa như

Ta là một tổ hợp tối thiểu chứa một thành phần không Người

Phàm những gì đong đưa giữa hai câu thể vầy tạo dựng quan hệ Ta và Người:

"Nếu Người không động đến Ta thì Ta không động đến Người"

(đích thị phùng tuồng Bắc phương xướng lên vượt ve cao bồi Bắc Mỹ yên trí lớn xử lý

người em đồng chí kiêm thàng chú hàng xóm mặt thiết Nam phương)

"Người về Người nhớ Ta chẳng

Ta về Ta nhớ hàm răng Người cười"

(dân Việt ca hoài ca mãi ngàn năm dưới trời Nam có khi
vừa ca vừa khóc lắm lúc vừa ca vừa cười)

Tương quan Ta và Người khôn lường
chuyển hóa

Ta và Địch đi đò chiến trường

và trong cả (diễn biến) hòa bình thế mới khổ thân cả Địch lẫn Ta
sướng thay những kẻ nhị trùng giả Ta giả Địch

Ta và Mình nơi giường chiếu phòng the hay trong dẫu trên bệc

Ta và Nó cãi vã vỉ hè ô mai tung áo học trò

Thơ tình tít tít tỉnh lẻ bất kể vùng sâu hải đảo lên tận trung ương Ta và Em tha
hồ mà phát

Cái Ta và Cái Nó

đó hai trong ba chân đế mô hình cấu trúc Freud¹ bộ máy tinh thần người

Ta là Ta mà lại cứ mê Ta²

bái phục bác Chế ở tầm tự sướng trước những nửa thế kỷ *selfie mobile* ngự trị

Tùy đối diện

Ta là Tôi

1

¹ Cái ấy (id), cái tôi (ego)

2

¹ Thơ Chế Lan Viên

là Tớ

là Trò

là Trăm

là Thầy

là Qua

là Thần / Thiếp

là Mẹ / Cha

Cô / Chú

Chị / Anh

Ta luôn là vân vân và vân vân

Người cũng mãi là vân vân rồi vân vi

Ôi tiếng Việt muôn trùng

(khỏi cần bảo vệ sự trong sáng vốn sáng trong

cùng tuế nguyệt)

Cõi Người Ta được xem là Tiên Điền tiên chỉ sở hữu mà

từ Búi Giáng đại sư ca một thuở chuyển dịch “Terre des Hommes” của

Saint-Exupéry³ đến nhị tiểu đệ Connie Hoàng & Thận Nhiên với

“A history of everything, including you” của Jenny Hollowell⁴ hôm qua

nhất nhất

tuân theo

3

¹ Nhà văn Pháp

4

¹ Nhà văn Mỹ có truyện ngắn được chuyển ngữ trên tienvo.org ngày 25/10/2017 bởi hai dịch giả gốc Việt có tên vừa dẫn

- Anh

Nhân loại hiện đại trung bình

mỗi giây 4 em bé được sinh hạ⁹

mỗi ngày có 86.400 giây tức là 345.600 người chung ngày vui nhất

Ba mươi năm về thăm mộ Mẹ 4 lần

Ba lần Anh buồn trong ngày vui của những 345.599 người lạ

(bởi lần trước có một người-không-lạ là Em)

- Thì Anh đã tìm hỏi khắp thế gian

họa như Anh mấy kẻ

sinh nhật

Mẹ mất

- Đón sinh nhật tại nơi chôn nhau cắt rốn trong lần thứ 30 mất Mẹ

Bản trường ca muốn được khất

tới khi nào Anh hết khóc Mẹ Tổ quốc

Nước mắt đúng là tiện dụng những ngày này nhưng Thơ Anh không muốn

Mẹ chịu quá giang

Nhà thơ thì dư dả thời gian còn Mẹ Anh Mẹ Em Mẹ Ta Mẹ Người luôn nhin
nhường

để Mẹ Tổ quốc không phải chờ

lỡ đôi vần thơ trượt vài lời hát

9

¹ Mỗi giây trên thế giới có 4,2 người được sinh ra và 1,8 người chết đi. (BBC; Thống kê 2017)

- Nhân gian

mỗi giây một Mẹ mất đi

một ngày 86.400 giây tức 86.400 Mẹ mất mỗi ngày

hơn rất nhiều 86.400 lần những người con trời bắt chung thân đội một ngày tang

Chỉ cần đừng

đừng thêm ai khổ nữa

đón sinh nhật trong ngày mất Mẹ

- Xin đừng làm các Mẹ đau hơn

Xin đừng để Mẹ Tổ quốc đội chờ

Đừng khiến Thơ khốn khó.

Ngày thứ 8: 2 tháng 9 năm... - Sài Gòn

Sài Gòn Sài Gòn mười năm Ta trở lại

Nửa gia đình bỗng già đi mất hình

Dáng của tuổi một nhà quanh bụng Mẹ

Bên lời Cha anh chị em tự tình

Ta trở lại mười năm Sài Gòn Sài Gòn

Dân số Người gia tăng hơn triệu rưỡi

Đô thị mới bóng xưa thôi là đó

Mấy chục ngàn đôi con mắt ngó lơ

Sài Gòn Sài Gòn Ta trở lại mười năm

Xe cộ muốn mạnh nhanh gió mưa đòi căng rộng
Phố là biển chớ không còn sông nữa¹⁰
Tỏ tỏ mờ mờ nay Hòn Ngọc Viễn Đông

Mười năm Ta trở lại Sài Gòn Sài Gòn
Áo dài trắng học trò bay không cánh
Từ ấy nhìn Người chắt ngát
Vươn ra nắng sớm đô thành

Sài Gòn mười năm Ta trở lại Sài Gòn
Kẹt quá trời ôi cái chuyến bay
Tám chuyện trăm năm tùm lum thăm già hỏi trẻ
Bia rượu ngàn lời chẳng thể say

Ta trở lại Sài Gòn mười năm Sài Gòn
Giang hồ văn đàn người liên kẻ dứt
Văn Sài Gòn thì thôi rồi
Nhưng báo Sài Gòn bực nhứt thơ (hiện đại) Sài Gòn là số dách tình ơi

Sài Gòn Ta trở lại mười năm Sài Gòn
"Tháng Tư không có ngày ba mươi mốt!"
Là lời đáp khi những đứa con hỏi Mẹ Tổ quốc
"Nếu không có ngày ba mươi tháng Tư?"

10

¹ "*Phố bỗng là dòng sông uốn quanh*" (Ca từ Trịnh Công Sơn)

Mười năm Sài Gòn Ta trở lại Sài Gòn
Sài Gòn vẫn ăn nhiều Sài Gòn vẫn nhậu nhiều
Nhìn cũng nhiều làm cũng nhiều
Chỉ hồng có nói nhiều như Hà Nội

Sài Gòn mười năm Sài Gòn Ta trở lại
Người Sài Gòn là người đang ở Sài Gòn
Không có người Sài Gòn trong tự vị
Cũng thế con gái Sài Gòn có trong yêu

Ta trở lại Sài Gòn Sài Gòn mười năm
Vẫn chẳng quen Người mùi hoa sữa
Giọng nói Người trên cả Ô kê Salem
Còn những điệu cười sao chưa thực rõ

Mười năm Sài Gòn Sài Gòn Ta trở lại
Bùng binh nào Người cũng quay thế mãi
Từ ngõ Hà Nội đến hẻm Sài Gòn
Thấy Tổ quốc cong đúng hình chữ S

Sài Gòn Ta trở lại Sài Gòn mười năm
Chú em kể lâm bệnh ngồi xe lăn
Lật tập Kiều Ta vừa đưa tặng
Ngước mắt Mẹ ơi thêm một xa xăm...

Ngày thứ 21: 15 tháng 9 năm... - Đà Nẵng, Hội An

mang túi liền tay luôn cầm giữ tiếng khóc của Mẹ bốn mươi hai năm nay Con đến phi trường Tân Sơn Nhất bay về Người, vì sao bạn Con tặng chuyến đi này Người kiêu hãnh với những gì đang sở hữu bảo khỏi cần hỏi, lúc nào Mẹ cũng biết Con làm gì đi đâu

... suốt các năm chiến tranh phá hoại miền bắc cũng là những năm Hải Phòng hứng chịu nhiều tàn khốc nhà Ta sơ tán ở đây lóc nhóc theo Mẹ Cha y bác sĩ cấp cứu khắp các huyện quận đất cảng, Ta cứ thế nhung nhặng dưới những đàn máy bay Mỹ rập rình biển khơi nhanh hơn trộm lao vào cắn xé thành phố hoa phượng đỏ, nhớ thời ấy mỗi tỉnh thành ngoài bắc chơi với một tỉnh thành trong nam người lớn gọi là phong trào kết nghĩa bắc nam Hải Phòng chơi với Đà Nẵng trong câu Hải Phòng Đà Nẵng nặng lòng tình nghĩa, thằng bé mười tuổi Ta hiểu câu Hiền Lương là Đà Nẵng miền Nam là Đà Nẵng...

daknan sông lớn cửa sông cái Cửa Hàn Kẻ Hàn Turon Tourane Thái Phiên cổ đô Huế phố cổ Hội An thánh địa Mỹ Sơn quần đảo Hoàng Sa

... hết chiến tranh trở về Hà Nội rồi hơi lại cùng đôi ba bạn học Ta lượn lờ vẫn vơ vớ với màn cuối dặt xe đạp dọc đường Phan Đình Phùng đêm ngày cây lá, thích dừng lại cổng thành Cửa Bắc rêu phong lốm bở hai phát đại bác Pháp bắn chiếm Hà Nội lần nhì 1882, đưa báo y như hai vết cào cào đưa thấy giống hai con mắt đen sì, Ta có cái ví von của mình, quên rồi, nhớ, hay lan man nghĩ nhanh về Đà Nẵng 1858 pháo thuyền Pháp khởi đầu đánh chiếm Việt Nam, Đà Nẵng 1965 thủy quân lục chiến Mỹ đổ bộ, ra đời trôi nổi vòng vo địa cầu ngay tại xứ mình Ta vẫn còn hai nơi tìm đến hoài chưa tới nơi một là cổ đô Huế mộng mơ lối hẹn dăm lần...

đèo Hải Vân biển Mỹ Khê Bà Nà tháp treo Suối Mơ Ngũ Hành Sơn Novotel Đà Nẵng cầu Sông Hàn Fantasy Park Sơn Trà bảo tàng điêu khắc Chăm nhà thờ Con Gà

... nhà bảy anh chị em bốn nhập ngũ từ khi Mỹ ném bom, hai anh lâm chiến một năm 1972 trong đoàn quân xuyên Trường Sơn, hai mươi ba tuổi đoạt bằng loại ưu toán lý thuyết Liên Xô đáng lẽ ở lại làm phó tiến sĩ sắp dạy Đại học Bách khoa Hà Nội không lời thừa Cha Mẹ một mình đến Ủy ban tình nguyện xung trận, oách nhất câu viết về cho Mẹ con sẽ bắn quân Mỹ bằng đường ngầm của một nhà toán học, trang đầu báo Nhân Dân, oách...

Ông Ích Khiêm Trần Quang Diệu Thoại Ngọc Hầu Lâm Nhĩ Ông Ích Đường Huỳnh Thị Bảo Hòa Lê Văn Hiến Phan Huỳnh Điều Lưu Quang Vũ Nguyễn Bá Thanh

... rồi 30 tháng Tư 1975 đúng lúc loa công cộng loa gia đình đài tivi các kiểu loan tin “miền Nam hoàn toàn giải phóng” cả khu tập thể Ta ào lên hơn cả cháy nhà hơn cả hồi chạy bom B52, nhà nọ lán nhà kia người này tranh người nọ nói kể bình bàn, Cha Ta vẫn như mọi lần hăng say nêu ý nghĩa quyết định của trận Thượng Đức bỏ lại trong nhà Mẹ Ta khóc như chưa từng, đám đông mỗi người nhắc đến một người thân quen trong nam trong quân đội, Ta vào nhà Mẹ khóc to hơn cách khóc cũng khác những lần khác như thể người nào Ta chưa biết, hai chục tuổi ranh chết chóc chỉ nhòm xa lẩn gần nhất cũng tận hơn 30 mét may nhờ chiếc hãm kéo chắc cùng đám bạn học lớp năm cô Xuân Cát Dài chủ nhiệm chỉ nghe sức ép bom đầu hiệu tiếng khóc trận chiến cuối cùng, mà đổ Mẹ Ta...

gỏi cá trích Nam Ô mì Quảng Đà Nẵng bánh xèo Đà Nẵng bánh tráng cuốn thịt heo khô mè Cẩm Lệ thịt bê thui bún mắm mít trộn ốc hút bò né

... cả nhà vào bữa tối liên hoan Ta lén nhận ra Mẹ đã khóc đã lo từ cuối tháng trước cơ, khóc lo âm ỉ suốt từ ngày Đà Nẵng hòa bình 29 tháng Ba cho đến Sài Gòn hòa bình Việt Nam hòa bình, Ta không biết, còn những tháng năm từ buổi anh Ta hoan hỉ nhận giấy nhập ngũ, còn những tháng năm xa nữa Cha Ta bộ đội đánh Pháp ông bà ngoại Ta chịu oan cái cách Mẹ là chị cả đại gia đình ngót hai chục con, Ta không biết, còn những tháng năm trước và sau nữa chị cả anh cả em út Ta nhập ngũ, Ta không biết, còn những tháng năm trước và sau khác nữa, Ta không biết, Ta chỉ biết Mẹ không rành giữa khúc ruột miền trung Thượng Đức là đâu, Người - địa danh để nhớ nhất...

Festival pháo hoa quốc tế 2008-2017 hội Cá Ông hội Quán Thế Âm Furama One Opera Crowne Plaza Fusion Maia Olalani Novotel Da Nang Premier Han River Pullman Da Nang Beach Resort

... anh trai Ta ít bữa sau kịp bắt tin năm tiếp chuyển quân ra bắc về thăm nhà nguyên vẹn, từ Thượng Đức...

xế trưa xe không kẹt đường vẫn đông tiếng ồn mạnh, bạn cùng Con ghéch chân vãn chuyện phòng lạnh oai-phai chờ mây trời đợi sóng biển, lật Kiều hẻm sâu thành đô em Con chắc vẫn run tay, phi cơ chao ngoài khơi phi trường Đà Nẵng lao vào mắt

Mẹ cũng biết thực ra giờ này Ta mới sắp đến với Người, đầu đời¹

**Từ ngày thứ 28 đến ngày thứ 36: 22-30 tháng 9 năm... - Bắc Ninh, Mù Cang
Chải/ Yên Bái, Sơn La, Phan Xi Păng/ Lào Cai, Hà Nội**

Rung rung không sao khóc nổi
lại còn đảm trách thay lời
Dân tộc (cũng đang xúc động
song vì lý do bận rộn

phụ giúp Đà Nẵng đón chào
phái đoàn APEC cấp cao
đệ tam Việt Nam hội họp
Quốc gia tương bưng nở mặt)

Tổ quốc bỗng trầm tham luận
"Văn chương (đích thị chính) là
Tổ quốc (và) là Dân tộc"
vang vang Hội nghị Diên Hồng

Văn học Nghệ thuật lần đầu
tiêu đề rõ ràng cao đẹp
"Văn nhân lãnh hội đặc nhiệm
toàn dân tộc đại đoàn viên"

đăng cai bởi Tổng hội Văn
sĩ Việt từ sáng Hai mốt

tới mãi tận đêm Ba mươi
mùa thu xanh thắm tháng Chín

Giữa Hà Thành đã vắng minh
lại còn hoa lệ thanh lịch
(trừ ba cái vụ linh tinh
ồn ào tắc đường bụi bặm
nhằm nhò chi ngày lẫn đêm
người xe hân khoái hơn hội)

... Thân kính chào Quý tao nhân
mặc khách trường thượng và cùng
Quý vị quan chức lãnh đạo
văn học từ Đảng đoàn cho

chí đến Chính quyền, Mặt trận
trung ương cùng các tỉnh thành
cấp trung ương, hai địa phương
đặc biệt và cực hệ trọng
(Đà Nẵng sở hữu Hoàng Sa
Trường Sa thuộc về Khánh Hòa)

Tổng chào toàn giới chúng ta
văn thi sĩ phê bình gia
dịch giả kịch gia ký giả

Nhất là các vị từ ngoài

nước đã cất công về dự
(dù được trọn gói tài trợ
phi cơ khách sạn ăn tiêu)

Dám thừa văn đàn toàn thể,
Định nghĩa Văn chương văn nghệ
hàng hà sa số cổ kim
Tổ quốc bản thân thiên ý

không hề có định nghĩa nào
nỡ lòng lỡ miệng lỡ tay
dại gì chống lại quan niệm:
Văn chương: Tổ quốc, Dân tộc!

Bởi ấy cũng là suy tư
thường trực ngợi ca không chỉ
giữa văn nghệ sĩ mà thôi
tá lả hiện diện cùng nơi
khắp chốn nẻo nào có người
sinh sôi phát triển để mà

có "tổ" (yếu tố lịch sử
nguồn cội xã hội nếp văn

hóa văn minh một cộng đồng
tận đến ngày nay tồn tại)

có "quốc" (yếu tố phạm vi
lãnh thổ lãnh hải không phận
nơi cộng đồng từng dừng chân
và tóm luôn quyền làm chủ)

và có "dân tộc" (cộng đồng
người chung nhau nền văn hóa
nhóm sắc tộc cùng ngữ ngôn
nguồn gốc lịch sử, đôi khi
nhóm sắc tộc là không ít)¹²

Riêng với Tổ quốc Việt và
Dân tộc Việt quan niệm trên
là hai căn bản xây nên
quan niệm nghệ thuật khuynh hướng

sáng tạo phương pháp hình thành
một nền văn nghệ chân chính
đã đậm đà màu Việt tính
ấm luôn cả chất toàn cầu

12

¹ Theo Wikipedia

Tổ quốc Việt Nam là gì
Dân tộc Việt Nam là ai
Không biết về phần Dân tộc
thấy sao bản thân Tổ quốc

cả nghĩ nếu thay hai chữ
Việt Nam hai câu hỏi trên
bằng những tên gọi khác nhau
trong gần 200 Đất nước

và rất nhiều hơn thế nữa
số nhóm dân tộc hiện hành
trên khắp thế giới thì hai
câu hỏi sẽ đơn giản hẳn

và các lời đáp sẽ ít
bất đồng tức là hòa đồng
hơn thế rất nhiều rất nhiều
Nói thẳng tưng ra sẽ dễ

hòa hợp hòa giải Dân tộc
hơn trước rất nhiều rất nhiều
Thế nhưng chữ Nếu ừ có
mà có Hội nghị thế này!

Qua những lịch sử khúc quanh
thường sau các cuộc chiến chinh
dài thòng éo le khốc liệt
ngoài hai căn bản kể trên

Cô nàng Văn chương còn được
đảm thêm nhiệm vụ nữa này
với từng cá nhân nhà văn
và một sứ mệnh này nữa
với mỗi cộng đồng văn học

Không gì khác hơn nhiệm vụ
và sứ mệnh đó chính là
đoàn viên đoàn kết đoàn tụ
(gọi chuẩn - giao lưu gặp gỡ
nói nôm - tụ tập chém gió)

Rất tự nhiên không tu từ
khúc quanh lịch sử kỳ khu
chiến trận dài thòng ác liệt:
đại đoàn viên tối cần thiết

Một cây bút chẳng thể đắp
nên nền văn học ba cây
bút chụm lại sẽ dựng nên

ngọn núi văn học Dân tộc

Mà núi văn học Dân tộc

Việt đây đã tự hình thành

tồn tại vững bền qua mấy

ngàn năm khôn xiết thăng trầm

đặc biệt hiểm họa đồng hóa

xâm lăng lảng giềng xấu chơi

Bắc phương núi kề núi sông

cận sông (thế mới thống khổ!)

rồi bảy thập kỷ có lẽ

sau thời Pháp thuộc thoát thai

phong kiến cổ hủ lại bị

cách lìa chính kiến cắt chia

oán thù dồn chất bom đạn

phân hóa ngộ nhận (đã nghèo

dân Việt còn gập cái eo!)

Biết là mọi phép so sánh

đều rất dễ dàng cập kênh

vẫn nói thật lòng - xin lỗi

Quốc gia và Đất nước nha -

Tổ quốc cao rộng đa dạng

hơn và vì thế vị tha
hơn Đất nước lẫn Quốc gia

Dân gian thường nói Mẹ Tổ
quốc rõ nhứt ở tiếng Nga
Rodina-Mat ấy mà
Không ngại mè khen mè dài
đuôi nói thật thêm câu nữa

(Một và chỉ một) Mẹ Tổ
quốc cùng (đôi khi hơi nhiều)
Cha Dân tộc mà sinh hạ
ra (những) Quốc gia Đất nước

Với Mẹ Tổ quốc Việt Nam
và vài Mẹ Tổ quốc khác
trên cái Trái đất lồm lỏi
từng đã hiện diện khi dài
cả vài thế kỷ lúc ngắn
cũng dăm bảy năm các "đất"
các "nước" các "quốc" các "gia"

Bằng sự trở trêu tàn khốc
của mình Lịch sử Lão già
đã khu biệt chúng với các

phương tiện Quân sự trước nhất
hoặc Chánh trị hay đồng thời
rồi kéo Kinh tế Văn hóa
Ngoại giao trăm thứ ăn theo

Cái nổi đoạn trường nan giải
Hội nghị Diên Hồng chúng ta
dự phần cùng con dân Việt
phải hóa giải đó chính là

hậu quả từ một cuộc chiến
bị thực thi khắp giang san
Việt Nam với sự can thiệp
trực tiếp mà rất hệ thống

hiệu quả mà còn dằng dai
của quân đội và chính quyền
Hoa Kỳ (khá là khác nhé
cả chất lẫn lượng với hai

nhà nước Liên Xô Trung Quốc
dù hai đồng chí liên anh
liên chị ấy cùng nguồn cội
cộng sản toàn trị chủ nghĩa

Cuộc chiến chết tiệt gây ra
một điều đau hơn hết thảy:

- Sông Bến Hải cầu Hiền Lương

Nhát dao xuyên suốt mạng sườn Việt Nam

Kể từ vào khoảng Năm Tư
đến tận Ba mươi tháng Tư
Bảy Lăm trên toàn diện thân
thể Mẹ Tổ quốc Việt Nam
và khắp tổng thể tâm hồn
của Cha Dân tộc Việt Nam

song hành tồn tại cặp đôi
ché độ chính trị đối kháng
thực thể hành chính đối lập
hiện thực lịch sử đối diện

(trở trêu về mặt toán học)

hai nửa địa lý đối xứng
hai nửa dân số đối đôi
hai miền Nam-Bắc cắt đôi

- Hiền Lương cầu Bến Hải sông

21 năm thấm mấy dòng máu đen

Một và chỉ cần một thôi
(Hội nghị ta khỏi nhiều lời)
mạnh như đanh một bằng chứng
Chính Cụ Hồ vào cuộc rồi

Nhằm Tết Nguyên đán Quý Mão -
mà tới gần khoảng cuối năm
Cụ Diệm thăng hà cái rụp -
bỗng hiện diện một cảnh đào

của Chủ tịch Hồ Chí Minh
trực chỉ miền Nam gửi vào
thông qua Quốc tế Ủy ban
tặng Tổng thống Ngô Đình Diệm

Minh chứng còn cứng hơn thép
ở chỗ cảnh đào được trang
hoàng lộng lẫy và bày biện
Dinh Tổng thống phòng khánh tiết

thuộc chính quyền phía miền Nam
và khoe sắc thắm bên thiệp
chúc mừng năm mới rành rành
tiếng Việt trong sáng chuẩn mực

“Chủ tịch nước Việt Nam Dân
Chủ Cộng Hòa kính tặng, chúc
tết Tổng thống Việt Nam Cộng
Hoà”¹³. Quà huynh đệ Bắc Nam!

*- Sông Bến Hải cầu Hiền Lương
Dân tộc đau Tổ quốc thương đến giờ*

Một dải núi sông mãi mãi
như là chữ S khổng lồ
thân thương mềm mỏng đến vậy
(chưa thấy ai ví như vậy)

Hoàng Sa Trường Sa hai nóm
đồng tiền làm khổ toàn thân
với hai cộng đồng từng phải
hoạt động trên mỗi Đất-nước-

của-mình như mỗi Quốc-gia-
của-mình mà hai Đất-nước
hai Quốc-gia cũng tức là
thuộc về ai đâu khác ngoài

Việt Nam là Cha Dân tộc

Việt Nam là Mẹ Tổ quốc

- Sông Bến Hải cầu Hiền Lương

Nhát dao xuyên suốt mạng sườn Việt Nam

Hiền Lương cầu Bến Hải sông

21 năm thắm máu dòng sử đen

Sông Bến Hải cầu Hiền Lương

63 năm ấy bây giờ là đây

Hiền Lương cầu Bến Hải sông

Dân tộc đau Tổ quốc thương suốt đời

"Tổ quốc hay là chết!" câu

cảm thán bất tử bằng biết

bao nhiêu là thứ ngữ ngôn

đã đang và sẽ được phát

Hoành tráng oai hùng đệ nhất

là ở tiếng Tây Ban Nha

bởi thủ lĩnh Fidel và

chiến hữu Che Guevara

sau thành khẩu hiệu quốc gia

"Patria o muerte"¹⁴ Cuba
còn "Tự do hay là chết!"
lại của Uruguay và
Cộng hòa Macedonia

(Tiện thể một lèo kể luôn
cùng Quý vị các bạn ta
trong trăm khẩu hiệu quốc gia
thế giới hiện đang sở hữu

ngay tại đây cõi ta bà
hay thăng hoa hoặc hóa ma
tất thầy có tới mười lăm
khẩu hiệu công kênh kiêu hãnh
hai từ Tổ quốc à nha

Vừa vui vừa buồn trong đó
có cả Việt Nam Cộng Hòa
nhà ta thời kỳ Năm lăm -
Sáu bảy ý nghĩa cao sang
"Tổ quốc, Danh dự, Trách nhiệm"
Qua thời Sáu bảy - Bảy lăm
lại thành "Tổ quốc, Công minh,

14

¹ "Tổ quốc hay là chết" (tiếng Tây Ban Nha). Các khẩu hiệu được dẫn tiếp theo cũng từ *Danh sách khẩu hiệu các quốc gia*; vi.wikipedia.org

Liên chính" về ý vẫn hay
còn nghĩa ắt là bởi vụ
tham những đảo chính buồn lậu

Trẻ con cũng biết Liên Xô
"Vô sản toàn thế giới, đoàn
kết lại!" gốc tiếng Nga chuẩn
"Пролетарии всех стран,
Соединяйтесь!" dịch ra
Liên bang mười tư thứ tiếng

Chú em Cộng hòa Dân chủ
Đức chẳng kém cạnh anh Hai
"Proletarier aller Länder,
vereinigt Euch!"¹⁵ bảnh phét

Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa
Việt Nam đó chính nhà ta
"Độc lập, Tự do, Hạnh phúc"
gần gũi mà cũng cao xa

"Liberté, égalité,
fraternité" nhắm mắt
cũng rành ấy Phú Lang Sa

15

¹ "Vô sản toàn thế giới, đoàn kết lại!" (Tiếng Đức)

Tự do Bình đẳng Bác ái

Ấy thế khối anh chữa rành
"Chúng ta tin vào Thượng đế"
là khẩu hiệu của Hoa Kỳ
nếu một chiều thu vừa qua

vụ xả súng không xảy ra
nhớ nhứt lịch sử nhà thờ
Hợp chúng quốc cờ hoa
lấy đi hai sáu nhân mạng
chưa kể bị thương hai tá
tại First Baptist giáo đường
tiểu bang cao bồi Texas

Có vài cái đợc ra hay
thì thiệt là hay mà cứ
túm ta túm tít cười hoài

"Mẹ và Tổ quốc thì tốt
hơn cả Thiên đàng" đến từ
Nepal trong khi Thụy Sĩ
"Một vì tất cả, tất cả vì
một" vừa giang hồ hiệp sĩ
lại như chủ nghĩa anh hùng

Còn xứ nắng Botswana

"Mưa" nhõn trần sì một chữ

Nhưng cũng vô khối quốc gia

bận bịu chi chi mà đến

cái câu ngấn ngủn PR

mục tiêu lãng xê động lực

của mình méo mó có hơn

không chẳng buồn mần một phát

Mãi mê bành trướng thiên hạ

thì đi một nhẽ Trung Hoa

hay phải đối phó IS

Afghanistan

thể

tất

Song le Sri Lanka

rồi Phần Lan cũng không thích

khẩu hiệu vì sao giờ biết

chắc là họ thích khẩu trang!

Thế là xong lèo tiện thể)

Toàn chuyện nhỏ trở lại câu

"Tổ quốc hay là chết!" được

thét hồng khi và chỉ khi

mạng sống con người dâng nguyện

hóa thành vũ khí xác thân
cho một Tổ quốc gang tấc
hoặc tiêu tủng hoặc tồn lưu

Nay Việt Nam Mẹ Tổ quốc
đã thu vén hai về một
như đã từng dòng chính thống
suốt muôn vàn trang sử Việt

Đã qua rồi sông núi Việt
biển trời Nam đã qua rồi
giai đoạn tang thương lẫm liệt
cuối cùng như thế trong người

Việt Nam bốn mươi năm lẻ
từ sau Ba mươi tháng Tư
năm Bảy lăm xuân một trưa
khóc cười vỡ Dinh Độc lập

Đã làm được những gì hỡi
văn chương Việt Bốn hai năm
Văn nhân kẻ sĩ bốn tính
nhu mềm thủ bút kiên nhẫn
chùm chấn gặm nhấm nỗi đau
pha vào chút men hổ thẹn

chúoc hoai chén rượu số phận

Đến nay cũng đã là may
người người ta ta đã hiểu
Tổ quốc cũng hết lẩn tẩn
bởi sao văn thơ chữ nghĩa

của ta vốn chữa thể thành
nhất là có răng sinh hoạt
văn nghệ ta hồng có đạt
cho đến Diên Hồng Văn học
Đệ nhất Hội nghị bữa rày

Ai lại không neo lòng trước
Tạp chí “Văn sĩ” tháng này
lời phi lộ đầy tâm huyết
"nỗi đau bao giờ cũng là

nỗi đau đã đến lúc mỗi
chúng ta cần đối diện với
sự thật gập gờ luận bàn
để làm lành lại mọi thương

tổn từng gây đởn đau nhau
đó là trách nhiệm của mỗi

người Việt trước lịch sử và
trước Mẹ Tổ quốc chúng ta"¹⁶

Thì vẫn cố thi rành rành
như canh nấu kèm bột ngọt:

*"Tự vẫn như hà chân lý triển.
Oán giải cứu tâm hựu hồi đầu"¹⁷.*

"Tổ quốc hay là chết!" đây
Phàm những ai đã cầm bút
độc lập hoặc sinh hoạt trong
chính đảng đoàn thể nhóm hội

vào buổi ban mai tinh sương
nhìn mặt trời rạng Biển Đông
dải đất hình chữ S hoặc
rực biển bờ Đại Tây Dương

trước trang giấy trắng pháp trường
liệu bao văn sĩ tự vẫn
Tổ quốc hay là Văn-chương-
chết?¹⁸

16

¹ Theo Tạp chí Nhà văn và Tác phẩm, Hội Nhà văn Việt Nam, số 25 - 9 & 10/2017

17

¹ "Tự hồi cách nào thấu chân lý. Oán tan lòng hận bỗng trôi đi." (Diễn nôm; Vô danh)

Ngày thứ 52: sáng 16 tháng 10 năm... - Sân bay Richmond

Trường ca gia đã về bên
ấy vừa một tá ngày mà
hoa vẫn còn nở mãi bên
này đây. Phê bình gia trường

ca lại còn thấy ấy cái
loài hoa trường ca gia đã
về bên này cả một tá
ngày vẫn còn tự hỏi hoa

gì mãi nở. Phê bình gia
trường ca cũng thấu thị thì
hình thức ở đó mang nội
dung bên đây tức cái nội

dung đây mang hình thức ở
đó. Nay hoa này cảnh này
hình thức này nội dung này
ở đây bên đó mà làm

chi khi trường ca gia và
phê bình gia trường ca cùng
tiên lượng còn nhiều nhiều tá
ngày cho loài hoa mãi sẽ

nở. Bài thơ mang tên "Hình
thức của loài hoa mang nội
dung" xong.

Đêm thứ 52: đêm 16 tháng 10 năm... - Vancouver

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Con về con hỏi một câu tự tình...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Mẹ ơi giờ hỏi câu này phải chăng...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Mẹ rằng chậm hỏi mai sau thậm sầu...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Lòng nay vàng đá lòng mai đá vàng...

*

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Lời tự vấn giống từ ngàn năm qua...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Đông A hào khí thời sau liệu còn...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Sài Gòn lục tỉnh xưa¹⁹ rồi phương Nam...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Bà Nà một đỉnh kia sâu mất hồn...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Hoàng-Trường Sa những cái đau sống còn...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Thuyền nao có cập Vũng Tàu nhớ cho...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Huế thừa dạ núi Ngự chừ vắng sông...²⁰

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Thăng Long hồn cỏ ai nhàu lòng ai...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

19

¹ Tên một cuốn sách của Sơn Nam

20

¹ "Dạ thừa xứ Huế bây chừ. Vẫn còn núi Ngự bên bờ sông Hương." (Thơ Bùi Giáng)

Máu con dân chảy sông Hồng ngàn năm...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Theo quan họ hát tới câu rồi lòng...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Mù Càng Chải gió xô màu khói sương...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Cổng trời đá núi gặt đầu ngóng mây...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Người Việt ấy, tộc Việt mình đó chẳng...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Âu Cơ mẹ đếm con còn mấy mươi...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Một đêm Bắc Mỹ tóc màu tuyết sa...

*

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Muôn người con hỏi một câu muôn đời...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Một lời hỏi mang triệu câu trả lời...

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Đất nước đâu - Việt Nam này, Việt Nam!

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

KHÉP

Ngày cuối cùng: 18 tháng 10 năm... - White Rock

+ Điệp khúc:

Có bông hồng Em trồng cuối vụ

màu sốt

soi suốt

mưa gió thu tạt

tuyết đông tới

Năm mươi tư đêm ngày

Đất nước đầy vơi

Nở các trang báo

những lời nói vô ngôn, những dòng thơ ba mắt

những người mới chết lũ quét ngang giường nước

một người vừa được chào đời vuông tròn bầy ký lô gam

Mẹ không dành cho Anh hai Đất nước

Cha không dạy Anh cần hai Tổ quốc

Yêu Em

Yêu Người -

điều Anh được từ Cha Mẹ nhiều hơn

Yêu Em đến độ trăng tròn

yêu sang trời đất đầu ghềnh cuối khe

Yêu Người lặn cả xuân hè

yêu qua thiên địa lời nghe giọng bình

Yêu Em mãi

Mãi yêu Người

Sông bấy nhiêu nước máu đời bấy nhiêu

Yêu Em mãi

Mãi yêu Người

Một câu Tổ quốc một lời thiên thâu

Việt Nam đây, Đất nước đâu?

Một lời hỏi mang triệu câu trả lời

Việt Nam Việt Nam Việt Nam...

Hà Nội - Vancouver (1/8 - 7/11 Đinh Dậu; 25/12/2017)

Đỗ Quyên

•